
Публикуван на: 29-04-2008

Източник: [Портал Европа](#)

Четвърто тематично [предаване](#) □ на "Радио България" от инициативата ["Cera - взаимодействие с Европейския парламент"](#)

Когато искат да оправдаят някое свое непопулярно решение, националните политици често казват: „Така иска Брюксел“. Обратно, в Европейския парламент пък често определени решения не се приемат, тъй като националните парламенти не са съгласни с тях. Къде е границата в баланса на влияние между Брюксел като европейска столица и 27-те столици на държавите-членки? Това е темата на днешното ни предаване по проекта „Cera – взаимодействие с Европейския парламент“.

Както вече ви разказахме в едно от предишните предавания, договърът от Лисабон разширява правомощията на Европейския парламент. Но не само това. Той признава и засилва също така ролята на националните парламенти, които ще могат да участват по-активно в работата на ЕС. Новостите, предвидени в договора, са свързани преди всичко с контрола, който националните парламенти ще могат да упражняват върху спазването на принципа за субсидиарност. Какво представлява този принцип?

„Компетентността на ЕС е възложена с Учредителните договори и съдържа суверенната воля на държавите, които участват в Съюза – обяснява проф. Юлия Захариева, специалист по европейско право и преподавател в СУ „Св. Климент Охридски“. Тя бива два вида – в едни случаи говорим за изключителна компетентност, но тя се отнася само до 4 области – митнически съюз, обща търговска и валутна политика, опазване на биологичните ресурси в моретата и определяне на правилата на лоялната конкуренция на общностно ниво. В тези сфери националните държави окончателно са прехвърлили своите правомощия на ЕС. В останалите сфери, които са поне 3 пъти повече, компетентността е поделена или паралелна. Това означава, че държавите-членки не са прехвърлили изцяло своите правомощия, но по силата на Учредителните договори Брюксел е получил също правомощия да предприема необходимите мерки. И тогава, след като и едните, и другите могат да действат, възниква въпросът кой трябва да предприеме необходимите мерки? Отговорът на този въпрос се съдържа в принципа на субсидиарност, който гласи, че основната отговорност е на държавите и само ако мащабите на проблема или спецификата на предприеманите мерки са такива, че на национално или регионално ниво не могат да бъдат решени, тогава тези мерки или действия ще се предприемат на общностно ниво. Така че

тепърва много често ще бъде необходимо да се преценява за всяко конкретно действие на кое ниво да бъде предприето. Според Лисабонския договор, още когато ЕК прави проект за предстоящо решение, той минава през националните парламенти и те трябва в рамките на 8 седмици да дадат своя отговор. Съответният парламент излиза със становище, което след това съпровожда целия процес на взимане на решение. Това е ново предизвикателство не само за новите страни-членки, но и за старите. Аз вярвам, че нашето Народно събрание ще се справи с това предизвикателство. Важно е обаче много добре да се разбере какво означава това, а именно: пестеливост на парламентарно време, голям експертен капацитет и умение да постигаме консенсус. Това е начинът гласът на българските граждани да присъства в ЕС чрез техните избраници.”

Какво е отношението на европейските граждани към Европейския парламент и националните парламенти? На кого се доверяват те в по-голяма степен? Какви са тенденциите в Нова и Стара Европа във връзка с доверието в парламентарната институция? Отговори на тези въпроси потърсихме с помощта на гръцкия политолог Йоргос Сефердзис, директор “Стратегическо планиране” на “Евресис”, консултантска фирма в областта на връзките с обществеността:

“Отношението и степента на доверие не са еднакви във всички страни. Съществуват обаче някои общи знаменатели, които за съжаление сочат постоянно нарастваща тенденция към снемане на доверието на гражданите от политическите институции като цяло, включително и от парламентарните. Това е израз на кризата на политическите ценности, характерна за европейските общества от доста години. Разбира се, тя се проявява по различен начин, с повече или по-малко напрежение в съответните страни. Това обаче не означава отдалечаване на европейските народи от принципите на парламентарната демокрация. Напротив, основното искане, което се формулира с оглед преодоляването на политическата криза, е подобряването на представителството на институциите и обслужването на обществото. Фактът, че съществуват различни традиции и различен исторически опит, води до различно отношение на Стара и Нова Европа към общите парламентарни институции на обединена Европа. Бих казал, че в Нова Европа парламентарните институции, демокрацията и въобще политиката се приемат с повишени очаквания, каквито съпровождат либерализирането на обществата в тези страни. Противно на това, в Стара Европа се търси преди всичко нова форма на представителство, тъй като се наблюдава недоверие в способността на политическата система да удовлетвори значими обществени интереси в момент, когато те са подложени на изпитание – както от прословутата глобализация, така и от икономическата криза, в която Западът е навлязъл.”

Социологически проучвания от предприєдинителния период на България към ЕС регистрираха по-високо доверие на българските граждани към европейските институции, отколкото към националните. Тази тенденция се запазва и през първата година от пълноправното ни членство в европейското семейство. Според проучване на Евробарометър от есента на миналата година доверието на българските граждани към националния парламент намалява силно, докато доверието към Европейския парламент, където вече има легитимни български представители, бележи нов подъем. Кой трябва да има последната дума – националният парламент или Европейският парламент? В състояние ли е парламентът ни да защити нашите национални интереси? На тези

въпроси отговориха няколко столичани.

„Би трябвало националният парламент да може да защитава нашите интереси. Все пак затова го избираме – казва Красимир Александров. - Практиката от изминалите 18 години обаче показва, че не винаги застава на страната на това, което хората искат. Смятам, че е добре националните парламенти да имат по-широки правомощия, но според мен последната дума трябва да има Европейският парламент. Това би довело до по-добри решения, по-добра политика и за самата ни страна. Като се замисля, не съм добре запознат с правомощията на ЕП и взаимоотношенията му с националните парламенти и затова трябва да се засили информационната кампания, за да разберем точно в какви области да си търсим правата съответно в националния или в Европейския парламент.“

„След приемането на България за член на ЕС всички европейски закони и директиви приеха върховенство по отношение на българското законодателство и то трябва да бъде приравнено към техните изисквания – казва Данко Поляков. - Така че основна роля играе ЕП и българският парламент трябва да съобразява решенията си с неговите нормативни актове. По важни въпроси, които засягат България, но се взимат на ниво ЕП, трябва да се вземе мнението на българския парламент и чрез представителите ни в ЕП да се отстоява позицията на България.“

„Според мен може би националните парламенти е по-добре да имат решаваща дума, въпреки че вероятността за корупция в ЕП е много по-малка и реалните решения, които ще се взимат там, ще бъдат по-правдоподобни – смята Мария Стоева. – Националните парламенти са тези, които познават реалността в съответната страна и това, че трябва 1/3 от тези национални парламенти да се обединят, за да могат да блокират определено решение, гарантира до известна степен и липсата на субективност. За това кой трябва да има определящата роля, може би зависи от конкретния въпрос.“

„Що се отнася до национални въпроси, все пак би трябвало държавата да има свое становище, съобразено със собствените си приоритети – казва Димо Славчев. - Това означава, че националният парламент би трябвало да има правомощия да се противопоставя на определени решения на ЕП и то в области, които страната е определила като приоритетни за своето развитие. Аз вярвам в нашия парламент. Все пак ние сме го избрали.“

Според Филип Димитров, зам.-председател на НС и бивш български евродепутат, по силата на Лисабонския договор съществуват добри възможности националните парламенти да упражняват влияние върху развитието на ЕС.

„Преди всичко българският парламент ще може да влияе, както всеки национален парламент, още на нивото на проектопредложение за директива на ЕК – обяснява той. – Първо, всички проектодирективи ще бъдат изпращани директно и на българския парламент, не само на българското правителство. От една страна българският парламент ще може да следи процеса на оформяне на позицията на българското правителство. Същевременно българският парламент заедно с парламентите на една-трета от другите държави-членки могат да

се опитат да блокират лансирането на законодателна инициатива на ЕК. Тогава може да се стигне дотам, че ЕК да преразгледа своята инициатива, да я коригира или да не се съобрази с мнението на парламентите. Тогава националните парламенти отново могат да имат отлагателна роля, но този път те трябва да бъдат поне 50 на сто. Т.е., имаме двустепенен блокаж, от една страна като пълномощия на националния парламент, а от друга страна като възможност за ранно влияние върху формирането на позицията на националното правителство по законодателни инициативи и директиви на ЕК.”

При взимането на решения, свързани с външната политика на Общността, в момента правомощията на Европейския парламент са по-ограничени в сравнение с други области. След влизането в сила на Лисабонския договор много повече законодателни инициативи ще преминават по процедурата, която изисква и одобрението на парламента. На практика това означава, че повече директиви, изработени от ЕК, ще трябва да се разглеждат по-подробно в парламента и да се одобряват с голямо мнозинство, обяснява българският евродепутат Николай Младенов, член на Комисията по външни работи и на подкомисията по сигурност и отбрана. По какъв начин ще се постига баланс в правомощията на ЕП и националните парламенти при взимането на чувствителни решения по външнополитически теми като Косово, например?

”По казуса Косово преди 6-8 месеца ЕП излезе със становище в категорична подкрепа на плана на Марти Ахтисаари, който трябваше да доведе до независимост на Косово в перспектива – обяснява Николай Младенов. – Това беше общото становище на ЕП. Той никога не е излизал с позиция дали трябва или не да се признава независимостта на Косово, защото имаше много различни мнения. И нямаше желание в ЕП да се предизвика дебат, който няма да излезе с категорична позиция и няма да бъде подкрепен от много голямо мнозинство от депутатите. В крайна сметка това беше решение, което държавите-членки трябва сами да вземат. Още по времето на Конвента, който трябваше да изготви Конституцията на ЕС, се дискутираше темата как националните парламенти да се ангажират по-тясно с работата на европейските институции. Консенсусът, който тогава се постигна и вече присъства в Договора от Лисабон, е, че ЕК всяка година разработва плана си за работа. Тя го изпраща в ЕП, за да вземе и той становище по него. С влизането в сила на Лисабонския договор подобен тип мнения ще трябва да се изказват и от националните парламенти. Т.е., връзката трябва да бъде по-тясна. Затова в нашата парламентарна група на Европейската народна партия създадохме нова служба, която цели по-тесен контакт между националните парламенти и ЕП.”

По какъв начин гражданите на ЕС, в частност ние, българите, ще можем да упражняваме контрол върху външнополитическите решения на ЕС?

”Признавам, че все още доста трудно. Защото външната политика на ЕС не е област, която е обща – казва Николай Младенов. – Тя все още е в приоритетите на държавите-членки, с изключение на онези въпроси, в които имат общи позиции. Затова може би най-добрият начин за контрол е като се следи какво прави правителството на всяка страна-членка от хората в държавата. Т.е., в България ние трябва да следим внимателно какво прави българското правителство във външнополитическата област, за да му влияем. И то вече, отчитайки общественото мнение в

България, да формулира позиции, които да защитава на ниво Европейски съюз. Това е част от общия външнополитически проблем, който ЕС има – липсата на един глас по въпросите, свързани с външната политика. Частично проблемът ще се реши, защото с Лисабонския договор се създава специална позиция в рамките на институциите. Ще има зам.-председател на ЕК, който ще бъде и Председател на Съвета по външна политика, в който влизат държавите-членки. Това ще трябва да бъде някакъв Супермен, който едновременно ще отговаря пред Еврокомисията, съответно и ЕП, от друга страна ще отговаря пред страните-членки за външнополитическите решения. Идеята на това сложно институционално предложение е в перспектива да се работи за създаването на обща Европейска дипломатическа служба, която ще създаде и условията да има такава обща политика на Европа, за каквато много от нас постоянно настояват. Защото иначе Европа изглежда като много голям фактор в световната политика, но всъщност е с много ограничена възможност за политическо влияние.”

Благодарим на всички наши слушатели и на читателите на уебсайта <http://parliament.europe.bg>, които ни изпратиха своите поздрави и въпроси по електронната поща info@europe.bg.
“Поздравления за инициативата и за това, че лично Пьотеринг ви е похвалил!”,, ни пише Ованес Саркисян от Пловдив. “Ще чакам с интерес статиите в рубриката “Европейски парламент”, където сигурно ще поместите платформите на различните европейски партии. Искам да мога да избирам, да знам какво ми обещават и как виждат бъдещето на ЕС, какво ще променят”, пише още Ованес Саркисян. Деветнайсетгодишният Влади Апостолов, който живее с родителите си в Париж, се интересува кога ще започнат видео чатове с видни евродепутати. “Искам да помоля да поканите Ари Ватанен за онлайн интервю! Фен съм на автомобилния спорт. Ватанен може сега да е евродепутат, но за мен той е легенда от състезателните писти”, споделя Влади - “Още сега искам да му задам въпрос: може ли да ми обясни като на човек, който за първи път ще може да гласува догодина, защо трябва да го направя? Какво привлекателно открива в политиката един човек на спортменския дух, като попада изведнъж в среда на интриги и задкулисни игри? Надявам се да сложите клипчета от автомобилни състезания, в които Ари Ватанен е участвал. Иначе съм си мислел, че един ден и аз може да стана политик.” Адриана Крисан от Румъния пък се интересува дали има разлика в заплащането на българските и румънски евродепутати с това на колегите им от старите страни-членки. “Сайтът ви е много интересен. Забавно е да четеш и да слушаш на гръцки, а веднага след това същото на английски ...”, ни пише още тя. Продължавайте да ни пишете и да споделяте нещата, които ви интересуват, за да зададем точните въпроси на точните хора... Вашите въпроси, коментари и предложения са добре дошли в нашата редакция, както и на електронния адрес info@europe.bg За повече подробности вижте уебсайта <http://parliament.europe.bg>

Уважаеми слушатели, тази рубрика се излъчва от Радио България, РФИ-Румъния и Ивлин радио – Франция по проекта “Сега – взаимодействие с Европейския парламент”, изпълняван от Европейския институт.

Ели Гекова
Елена Каркаланова

Гласът на националните парламенти: чува ли се в Брюксел?

Мая Пеловска
Румяна Цветкова